

УДК 332

ІНСТРУМЕНТАРІЙ РОЗВИТКУ ПРОСТОРОВИХ ФОРМ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

Тяжкороб І.В., Літвінова І.М., Плетньов М.В., Попова І.А.

THE DEVELOPMENT TOOLS OF THE SPATIAL FORMS OF THE REGION ECONOMY ORGANISATION

Tiashkorob I.V., Pletnev M.V., Litvinova I. M., Popova I.A.

У статті досліджено інструментарій розвитку просторових форм організації економіки регіону, до якого віднесено геопортали, державні реєстри, містобудівні кадастри, адресні реєстри, національна інфраструктура геопросторових даних тощо. Розкрито призначення цих інструментів.

Ключові слова: інструментарій, геопортали, державні реєстри, містобудівні кадастри, адресні реєстри, національна інфраструктура геопросторових даних.

Актуальність. Розвитку економіки регіонів України, наявність процесів децентралізації влади, актуалізували необхідність просторового виміру цих процесів та зумовлює появу і формування нових поглядів на особливості використання такого важливого ресурсу, як просторовий, роль якого в економіці зневажається в останні часі. Теорія економічного простору не є новою, однак, для науки та практики залишаються невирішеними низка проблемних питань, пов'язаних із протіканням територіально-структурних процесів, які в межах вітчизняного економічного простору розвиваються хаотично, невпорядковано та нехтування якими призводить до наслідків деструктивного характеру. Через те, що територія того чи іншого адміністративного утворення (держави, регіону, поселення) переважно не співпадає з простором економічним та соціальним, то безсумнівною є актуалізація просторового підходу. Щодо інструментарію розвитку просторових форм організації економіки регіону, то він сьогодні також привертає все більше уваги.

Аналіз останніх досліджень. Проблемами розвитку просторових форм організації економіки регіону займаються не тільки практики, а і науковці [1-8]. Окрім того, розвитком просторових форм організації економіки регіону займаються сьогодні і держані і регіональні органи влади. Проте всі дослідники цього питання наголошують на

важливості інструментарію, який забезпечує цей розвиток.

Метою статті є дослідження інструментарію розвитку просторових форм організації економіки регіону.

Результати досліджень. Сьогодні багато хто з практиків та науковців до інструментарію розвитку просторових форм організації економіки регіону відносять цілу низку сучасних інструментів просторого планування. Серед яких особливе місце займають геопортали - це веб-сервіси, які забезпечують користувачів засобами і сервісами перегляду, зберігання, використання і пошуку географічної інформації, її візуалізації, завантаження і поширення [9].

В Україні у різних видах економічної діяльності, в адміністраціях різного рівня та підпорядкованості, в органах місцевого самоврядування, в кадастрових та інформаційних центрах започатковані та виконуються проекти формування геоінформаційних систем багатоаспектного проблемного спрямування і територіального охоплення. Об'єктивно більшають обсяги геопросторових даних та суспільні затрати на їхнє виробництво, супроводження і застосування. Україна приймає участь в міжнародних геоінформаційних проектах та глобального картографування, має значний виробничо-технологічний та науково-технічний потенціал для створення геопросторових даних з використанням сучасних методів дистанційного зондування землі, цифрових методів геодезичних вимірювань, заснованих на супутникових технологіях. Разом з тим, наявний стан формування геоінформаційних ресурсів та надання геоінформаційних послуг в Україні характеризується низкою проблем та негативних явищ, серед яких: формування геоінформаційних ресурсів здійснюється без відповідної координації

та взаємодії; значне дублювання топографо-геодезичних та картографічних робіт; обмежений доступ до геопросторових даних, що накопичуються у відомчих фондах; брак єдиної системи національних стандартів на геоінформаційну продукцію; невідповідність законодавства у сферах геодезії і картографії, державної таємниці, сертифікації, ліцензування, інформаційних та геоінформаційних технологій сучасному постійно зростаючому рівневі розвитку науки і техніки, вимогам органів державної влади, суб'єктів господарювання та громадян до якості й оперативності доступу і отримання геопросторових даних; відсутність доступних метаданих про геодезичні і картографічні роботи та про створені за їх результатами геопросторові дані; недостатнє фінансування геодезичних і картографічних робіт загальнодержавного значення, унаслідок чого державні карти і плани вчасно не оновлюються, а 80% матеріалів і даних Державного картографо-геодезичного фонду не відповідає встановленим нормативам за відповідністю стану місцевості; відсутність організаційної структури та мережі геоінформаційних центрів, уповноважених та відповідальних за створення і ведення баз геопросторових даних на загальнодержавному, регіональному та місцевих рівнях [9].

Аналіз цих та інших проблем свідчить про необхідність вдосконалення державної політики у сфері формування і використання геоінформаційних ресурсів в Україні на засадах створення та сталого розвитку Національної інфраструктури геопросторових даних.

Національна інфраструктура геопросторових даних в Україні має стратегічне значення для соціально-економічного розвитку держави та дає можливість Україні у майбутньому інтегруватися у європейський та світовий інформаційний простір.

Основною метою створення національної інфраструктури геопросторових даних України є забезпечення зростаючих потреб суспільства у всіх видах географічної інформації, підвищення ефективності застосування геопросторових даних та геоінформаційних технологій в інтересах сталого розвитку суспільства. Формування національної інфраструктури геопросторових даних України спрямовано на вирішення таких основних завдань:

удосконалення нормативно-правового та організаційного забезпечення геоінформаційної діяльності в країні спрямованого на посилення координації та взаємодії державних установ, органів місцевого самоврядування, підприємств і організацій усіх форм власності в сфері виробництва та використання геоінформаційних ресурсів з метою мінімізації дублювання робіт із збирання та реєстрації геопросторових даних, досягнення сумісності даних від різних виробників, усунення необґрунтованих бар'єрів і обмежень в інформаційній взаємодії виробників і споживачів даних;

створення міжвідомчого координаційного органу з формування та розвитку національної інфраструктури геопросторових даних з широкими повноваженнями у сфері методичного забезпечення проблеми та налагодження міжвідомчої взаємодії;

модернізації існуючої системи виробництва геопросторових даних та картографічної продукції на основі всебічного застосування цифрових методів, супутникових методів визначення координат, дистанційного зондування Землі, баз геопросторових даних та геоінформаційних технологій;

забезпечення постійно діючого пооб'єктного топографічного та геоінформаційного моніторингу території, за якого бази геопросторових даних актуалізуються синхронно змінам ситуації на місцевості;

створення національної системи технічних регламентів та стандартів в сфері геоінформатики, гармонізованих з міжнародними стандартами;

формування інтегрованих баз геопросторових даних та метаданих загальнодержавного, регіонального і місцевого рівнів;

розгортання мережі геоінформаційних центрів, геоінформаційних порталів та спеціалізованих підприємств, що охоплює органи державного управління, місцевого самоврядування, основні галузі економіки і сфери діяльності, в яких виробляється та використовується географічна інформація;

забезпечення рівноправного, широкого та відкритого доступу споживачів до геопросторових даних на основі застосування телекомунікаційних технологій, глобальних інформаційних мереж та інтегрування України в європейську і глобальну інфраструктуру геопросторових даних;

підтримка та розвиток національного виробництва геопросторових даних, засобів отримання і розповсюдження даних;

подальше розширення ринкових відносин у сфері топографо-геодезичної, картографічної, кадастрової та геоінформаційної діяльності [10].

Державний реєстр географічних назв це складова частина національної інфраструктури геопросторових даних. Державний реєстр географічних назв – це автоматизована система обліку унормованих назв географічних об'єктів, що складається з двох частин - відомості про назви географічних об'єктів, що знаходяться на території України та назви інших географічних об'єктів, які використовуються в Україні [11].

Завдяки уніфікації моделей геопросторових даних, засобів реалізації баз геопросторових даних, функцій, інтерфейсів та протоколів взаємодії сервісів, правил і форм взаємодії користувачів із сервісами та між собою можна досягти інтероперабельності усіх компонентів та надійного і сталого функціонування ІГД.

До інструментів розвитку просторових форм організації економіки регіону слід також віднести

геопортал "Адміністративно-територіального устрою України", який забезпечує створення, наповнення, підтримання в актуальному стані бази даних і метаданих про адміністративно-територіальні одиниці, топографію, населені пункти, автошляхи та залізницю, законодавчі дані про зміни адмінтерустрою, перспективні плани формування територій громад, бюджетні паспорти громад, дані про об'єднані територіальні громади, кількісні показники по навчальних закладах чи інших соціальних об'єктах, бюджету, розміру дотацій або субвенції тощо.

Геопортал розроблений ДП «Науково-дослідний інститут геодезії і картографії» за участі Мінрегіону та за сприяння швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO [10].

Нормативно-правова база, що використовує геопортал "Адміністративно-територіального устрою України" наступна: Конституція України; Закон України "Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність"; Закон України "Про географічні назви"; Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні"; Земельний Кодекс України; Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність"; Закон України "Про Кабінет Міністрів України"; Закон України "Про регламент Кабінету Міністрів України"; Закон України "Про регламент Верховної Ради України"; Положення про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою, затвердженого Указом Президії Верховної Ради УРСР 12 березня 1981 року № 1654; Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2010 року № 2081-р "Про затвердження плану заходів щодо встановлення та зміни меж адміністративно-територіальних одиниць, назв населених пунктів і віднесення їх до певних категорій"; Концепція Державної цільової науково-технічної програми розвитку топографо-геодезичної діяльності та національного картографування на 2011-2015 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 № 2354-р.; Інструкція з ведення чергової довідкової карти України, затвердженої наказом Державного комітету природних ресурсів від 03.06.2004 № 54 [12].

У таблиці подано джерела інформації, що використовуються для наповнення геопорталу "Адміністративно-територіального устрою України".

Заслуговує на уваги Офіс ефективного регулювання (BRDO), який створено спільно з Мінрегіоном за підтримки програми "MATRA" [13]. За ініціативою Офісу ефективного регулювання відбувається формування містобудівного кадастру в Україні, як цілісної системи містобудівного кадастру в державі. Містобудівний кадастр є складовою частиною державної системи кадастрової документації, яка вміщує відомості про земельні,

водні, лісові та інші ресурси і забезпечує єдність обліку й контролю використання природних ресурсів. Вирішуючи однакові з іншими кадастрами завдання, містобудівний кадастр має свої характерні особливості, які обумовлюються специфікою міського середовища, характером інфраструктури і екологічної ситуації, що виражаються в спеціальних методах диференціації території на зони різної економіко-будівельної цінності.

Реалізація містобудівного кадастру дає можливість забезпечити органи управління, проектні установи, зацікавлені організації і особи актуальною і об'єктивною інформацією про дійсний стан і статус об'єктів землекористування та нерухомості, зміни їх характеристик, функціонального використання, результатів економічної оцінки, метричні дані тощо.

Містобудівний кадастр формується на базі спеціальної "кадастрової" інформації, що включає відомості про просторове положення об'єктів міського середовища, які розміщені на земній поверхні, над і під нею, явища і процеси, які відбуваються на території населеного пункту, економічний і правовий статус цих територій і об'єктів, їх природні та господарські, кількісні і якісні характеристики.

Дані містобудівного кадастру використовуються для виконання планування, забудови і прогнозування розвитку населених пунктів; проектування розміщення будівництва і реконструкції об'єктів житлового, виробничого і громадського призначення; створення і реконструкції інженерно-технічної, транспортної та соціальної інфраструктури: регулювання земельних й економічних відносин; визначення зон економічної оцінки території; аналіз використання міських земель і контроль за використанням природних ресурсів тощо. Система містобудівного кадастру України представляє собою трирівневу структуру:

- базовий рівень;
- обласний рівень;
- місцевий рівень.

На базовому рівні в адміністративних районах та містах обласного підпорядкування проводять збір кадастрових даних, їх обробку, створюють інформаційні системи для споживачів. На обласному рівні проводять систематизацію базових даних, узагальнюють їх, розробляють методологію ведення кадастру, сприяють підготовці та підвищенню кваліфікації фахівців.

Розробку правової та нормативної бази, ліцензування суб'єктів ведення містобудівного кадастру проводять на рівні держави. Тут проводять узагальнення всієї роботи, яка ведеться в галузі містобудівного кадастру, розробляють на цій основі загальнодержавні принципи його структури та ведення.

Таблиця

Джерела інформації геопорталу "Адміністративно-територіального устрою України" [14]

№	Назва шару	Атрибути	Значення	Джерело
Топографічна основа				
1	Населені пункти (контури населених пунктів відображають межу забудови)	Код об'єкта	місто, селище міського типу, село, селище	Класифікатор інформації, яка відображається на топографічних картах масштабів 1:10 000, 1:25 000, 1:50 000, 1:100 000, 1:200 000, 1:500 000, 1:1 000 000, Укргеодезкартографія 1998 р.
		Стан	жилий, нежилий, знятий з обліку (ліквідований)	Топографічна карта масштабу 1:100 000; Відомості Верховної Ради України. Щотижневий нормативний бюлетень;
		Власна назва	українською, транслітерація латиною	Топографічна карта масштабу 1:100 000; Відомості Верховної Ради України. Щотижневий нормативний бюлетень; сайт Верховної Ради України; Україна Адміністративно-територіальний устрій: Офіційне видання / К.:НДІГК, 2012.-775 с.
		Кількість мешканців	Кількість мешканців	Чисельність наявного населення України 1.01.2015 р. Державна служба статистики України (для міст та смт). Матеріали всеукраїнського перепису населення 2001 р. Державна служба статистики України (для сіл та селищ);
		Політико-адміністративне значення	столиця, обласний центр, центр району, обласного значення, районного значення, сільська рада, селищна рада	Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України, ДК 014-97 в трьох томах, який затверджено та введено в дію наказом Дежкомстандарту України від 31.10.97 № 659 із змінами; Відомості Верховної Ради України. Щотижневий нормативний бюлетень; сайт Верховної Ради України; Україна Адміністративно-територіальний устрій: Офіційне видання / К.:НДІГК, 2012.-775 с.
		Код КОАТУУ	КОАТУУ	Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України, ДК 014-97 в трьох томах, який затверджено та введено в дію наказом Дежкомстандарту України від 31.10.97 № 659 із змінами
		Герб, прапор	Зображення прапору та малого/великого герба адміністративно-територіальної одиниці	З офіційного сайту органів місцевого самоврядування
		Поштовий код	Поштовий код	Довідник поштових кодів з офіційного сайту ДП«Укрпошта» http://services.ukrposhta.com/postindex_new/
		Телефоний код	Телефоний код	Коди автоматичного міжміського зв'язку http://ukrtelecom.ua/reference/trunkline_code/code
2	Автомобільні дороги	Код об'єкта, індекси та номери	Міжнародні, національні, регіональні, територіальні та місцеві	Топографічна карта масштабу 1:100 000; Матеріали космічних знімків з відкритих джерел; Постанова КМУ від 16.09.2015 № 712 «Про затвердження переліку автомобільних доріг загального користування державного значення»; Класифікатор інформації, яка відображається на топографічних картах масштабів 1:10 000, 1:25 000, 1:50 000, 1:100 000, 1:200 000, 1:500 000, 1:1 000 000, Укргеодезкартографія 1998 р.
3	Залізниці	Код об'єкта, власна назва, характеристики	Залізниці ширококоліїні, залізничні станції, зупинки	Топографічна карта масштабу 1:200 000; Матеріали космічних знімків з відкритих джерел; Атлас схем залізничних станцій та зупинок державних учасників СНГ, Латвії, Литви, Естонії. Роскартографія 1999 г.; Класифікатор інформації, яка відображається на топографічних картах масштабів 1:10 000, 1:25 000, 1:50 000, 1:100 000, 1:200 000, 1:500 000, 1:1 000 000, Укргеодезкартографія 1998 р.

Продовження табл.

№	Назва шару	Атрибути	Значення	Джерело
4	Гідрографія	Код об'єкта, власна назва, характеристики	Моря, водосховища, озера, ставки, ріки, канали, болота та заболоченості	Топографічна карта масштабу 1:200 000; Матеріали космічних знімів з відкритих джерел; Класифікатор інформації, яка відображається на топографічних картах масштабів 1:10 000, 1:25 000, 1:50 000, 1:100 000, 1:200 000, 1:500 000, 1:1 000 000, Укргеодезкартографія 1998 р.
5	Рослинність	Код об'єкта, вид	Ліси, лісополоси, сади	Топографічна карта масштабу 1:200 000; Матеріали космічних знімів з відкритих джерел; Класифікатор інформації, яка відображається на топографічних картах масштабів 1:10 000, 1:25 000, 1:50 000, 1:100 000, 1:200 000, 1:500 000, 1:1 000 000, Укргеодезкартографія 1998 р.
Межі адміністративно – територіальних одиниць				
6	Державний кордон України	Код об'єкта, власна назва, код КОАТУУ, кількість мешканців, площа, характеристики	українською, транслітерація латиною	Топографічна карта масштабу 1:100 000; Чергова довідкова карта України масштабу 1:100 000 (ДП «Укркартгеофонд»); Нормативні акти вищих органів влади України
7	Межі АРК, областей, районів, міських рад міст республіканського та обласного значення	Код об'єкта, власна назва, код КОАТУУ, кількість мешканців, площа, характеристики	українською, транслітерація латиною	Чергова довідкова карта України масштабу 1:100 000 (ДП «Укркартгеофонд»); Картографічні матеріали на основі топографічної карти масштабу 1:200 000 надані обласними державними адміністраціями на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 14 березня 2005 р. №256-ск/97; Серія політико – адміністративних карт областей масштабу 1:250 000, виданих ДНВП «Картографія» (офіційне видання)
8	Межі сільських рад	Код об'єкта, власна назва, код КОАТУУ, кількість мешканців, площа, характеристики	українською, транслітерація латиною	Картографічні матеріали на основі топографічної карти масштабу 1:200 000 надані обласними державними адміністраціями на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 14 березня 2005 р. №256-ск/97; Серія політико – адміністративних карт областей масштабу 1:250 000, виданих ДНВП «Картографія» (офіційне видання)

Ведення кадастру вирішує питання економічної оцінки окремих територій з метою встановлення розмірів податків, обліку власників і користувачів об'єктів кадастру, регулювання земельних та інших відносин, контроль реалізації рішень і постанов органів влади в галузі містобудування, земельних відносин – і має особливе значення для прийняття відповідних рішень та володіння необхідною, актуальною інформацією органів влади.

Базою містобудівного кадастру є картографічна основа, з допомогою якої створюють кадастрові плани. На кадастрових планах зображують кадастрові об'єкти; межі адміністративних районів, землеволодінь і землекористувань, наземні та підземні будівлі й споруди, комунікації тощо. При цьому максимально використовують топографічні плани і карти на дану територію, а також Інформацію служб і відомств, які видають питаннями експлуатації, управління та перспективного розвитку територій.

Вдалим прикладом функціонування геопорталу містобудівного кадастру є Львівський регіон. [15]. На цьому порталі фахівці з розробки стратегії

розвитку можуть знайти таку інформацію: містобудівну документацію; реєстр адрес, вулиць та інших поїменованих об'єктів; генеральні плани населених пунктів; дані земельного кадастру; перелік соціально-культурних об'єктів; документи дозвільного характеру; топографічні карти; адміністративно-територіальній устрій регіону; схему планування регіону; схему комплексної оцінки території, природно-техногенні фактори, схема захисту територій і населених пунктів від небезпечних геологічних і гідрогеологічних процесів, проектний план (основне креслення), схему транспортних зв'язків, схему нерухомих пам'яток культурної спадщини, схему комплексної оцінки території, природно-ресурсний потенціал, оздоровчо-лікувальну місцевість, зони відпочинку та туристичні центри, схему комплексної оцінки території за результатами пофакторного аналізу, схема розселення, схему водопостачання та водовідведення, схему охорони навколишнього та природного середовища, план сучасного використання території, схему електропостачання, схему магістральних трубопроводів; інформацію

щодо розвитку території, яка містить перелік інвестиційних об'єктів.

Безперечно, що до сучасних умов залучення інвесторів у сферу будівництва є відкрита, доступна та якісна містобудівна документація, яка готується на основі планів та топографічних карт. Ці документи відбивають сучасний стан місцевості: існуючі будівлі, споруди, дорожню мережу, інженерні комунікації, рельєф тощо. Оскільки ці об'єкти мають особливість з часу змінюватись, то і топографо-геодезичну основу необхідно періодично відновлювати. Періодичність таких робіт, відповідно до вимог законодавства, в залежності від характеру місцевості становить від 15 років для гірських, лісових і степових територій до 5 років для густонаселених (міських) територій. На жаль, існуючі топографічні карти та плани були видані ще в 80-х – 90-х роках, коли українські міста мали дещо інший вигляд. А з таким застарілим «фундаментом» важко якісно планувати стратегію розвитку територій на майбутнє. Разом з пониженням статусу профільного органу послідовно зменшувалося бюджетне фінансування, необхідне для систематичного оновлення топографо-геодезичної основи, до 2000 року досягнувши позначки «0» [15].

Звісний для України фактор – недосконалість законодавства. Безперечно, з швидким розвитком технологій нормативно-правова база у цій галузі є однією з перших, які мають крокувати в ногу з часом. Утім, вона так само залишається на рівні 90-х років. Вартість топографо-геодезичних робіт. Визначити типову вартість таких робіт важко, адже це залежить від площі та особливостей місцевості, на якій їх необхідно провести. Для невеликих громад така сума є просто непідйомною. Вкрай хаотичне, фрагментарне оновлення топографічної основи на місцях і відсутність єдиної актуальної бази даних такої інформації.

Більшість департаментів містобудування, замовляючи генеральні плани населених пунктів, плани їх зонування, чи-то в цілях економії або ж з інших причин дозволяють виконавцям розробляти містобудівну документацію без оновлення топографічних планів, використовуючи карти 25-річної давності. А при детальному плануванні територій мікрорайонів або кварталів топографо-геодезична основа виготовляється на відносно невеликі масиви, тим самим позбавляючи цей процес систематичного характеру. Таким чином, в населеному пункті може бути розроблено топографічні плани лише на один або декілька сегментів території.

Держкартгеофонд мав стати єдиною базою, яка б зберігала усі наявні в Україні дані топографічного та картографічного характеру і яку можна було б використовувати для оновлення топографо-геодезичної основи певної місцевості або її виготовлення на більшу територію.

Картографічна інформація, що є державною власністю і передана до Держкартгеофонду, надається у користування на договірних засадах, причому, органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування – безоплатно. Але через те, що наповнення Держкартгеофонду затрималося, сьогодні така інформація зберігається в різних органах виконавчої влади, місцевого самоврядування (замовників робіт) та десятків геодезистів (виконавців).

Інколи бувають навіть ситуації, що топографо-геодезична основа міста була оновлена, але внаслідок зміни керівництва та кардинальних працівників, нові очільники міста навіть не знають, що такі роботи були проведені.

Оскільки проблема комплексна, то і вирішувати її слід адекватно. Одним із перших походів до цього є спроба системно покращити закон про топографо-геодезичну та картографічну діяльність. Проект цього закону недавно був зареєстрований, але, на жаль, активного обговорення його не проводиться. Сумнівно, що без залучення громадськості ймовірно створити умови, за яких здійснюватиметься реальний розвиток топографо-геодезичної галузі. Не зашкодить провести на цю тему широкий діалог у професійній спільноті, щоб почути не тільки геодезистів та картографів, але й інших користувачів планових документів: архітекторів, будівельників та землевпорядників [15].

У Держгеокадастра достатньо можливостей для створення відкритого інтернет-ресурсу, на якому можна розміщати відомості з геоприв'язкою про створені карти чи плану документацію. Аналогічний інструмент, принаймні, задовольнить наявний на сьогодні запит зацікавлених осіб на таку інформацію і послужить комунікатором між ними та авторами документації. У керівників центральних органів влади у сфері земельних ресурсів завжди є вибір: або стати тією силою, яка знайде в собі рішучість реально реформувати галузь задля її інклюзивного розвитку, або зачинитись від громадськості і тим самим в черговий раз переконати суспільство, що органи державної влади залишились закритими для діалогу у цій сфері.

До перспективних інструментів розвитку просторових форм організації економіки регіону слід віднести адресний реєстр. На рис. подано фрагмент адресного реєстру.

Відсутність повного та достовірного адресного реєстру не тільки плутає проектувальників та різні установи при видачі довідок, ускладнює процес стратегічного планування розвитку території через відсутність можливості розробки якісних та реальних інвестиційних проектів, проведення правильних розрахунків логістичних витрат, пошуку оптимального шляху перевезення вантажу тощо.

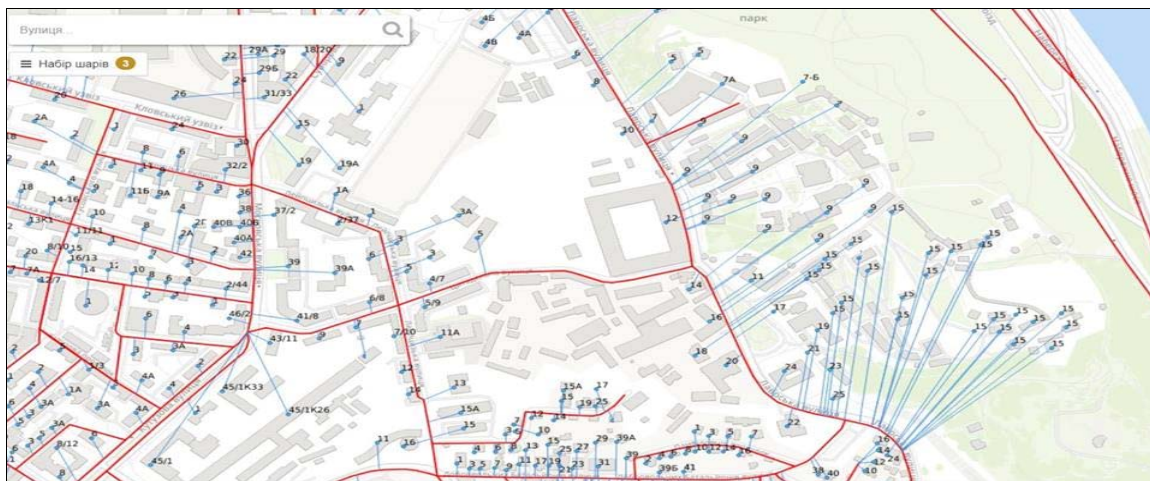

Рис. Фрагмент адресного реєстру

Висновки. Отже, дослідження інструментарію розвитку просторових форм організації економіки регіону дозволило виокремити такі сучасні інструменти як: геопортали, державні реєстри, містобудівні кадастри, адресні реєстри, національна інфраструктура геопросторових даних тощо. Аналіз цих інструментів дозволяє стверджувати про наявність проблем їхнього ефективного використання. Проте подальші дослідження мають бути проведені задля пошуку оптимальних форм організації просторового розвитку економіки регіону.

Література

1. Мазур А. Г. Просторові аспекти розвитку регіональних економічних систем / А. Г. Мазур, С. А. Мазур // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія : економічні науки. – 2014. – № 1. – С. 26–32.
2. Фашевський М. І. Методологічні засади територіальної організації господарства / М. І. Фашевський // Територіальна організація суспільства: розуміння категорії. Матеріали теоретико-методологічного семінару (Київ, 4-11 бер. 2010 р.). – К., 2010. – Вип. 1. – С. 15–18.
3. Щеглюк С. Д. Теоретичні підходи до типології просторових форм ділової активності регіону / С. Д. Щеглюк // Регіональна економіка. – 2016. – № 3. – С. 69-75.
4. Ткач С. М. Нормативно-правове регулювання діяльності просторових форм організації бізнесу в Україні: ключові проблеми та перспективи розвитку / С. М. Ткач // Економіка та право. – 2017. – № 1 (46). – С. 105-112.
5. Киселева Н. Н. Территориально-производственные комплексы как форма пространственной организации производства: эволюция и перспективы развития [Електронний ресурс] / Н. Н. Киселева, А. А. Орлянская, К. В. Бавина, Н. В. Боровикова // Региональная экономика и управление. – 2016. – № 4 (48). – Режим доступу: <http://eee-region.ru/article/4813/>
6. Иваненко Л. В. Территориально организационные формы экономики регионов / Л. В. Иваненко // Регионология. – 2006. – № 3. – С. 87-96.

7. Гранберг А. Г. Основы региональной экономики: учеб. / А. Г. Гранберг. – [2-е изд. доп., перераб.]. – М.: ГУ ВШЭ, 2001. – 495 с.
8. Лихитченко Д. О. Форми і фактори просторової організації регіонального господарства [Електронний ресурс] / Д. О. Лихитченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 16. – С. 79-83. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/16_2013/20.pdf
9. Вікіпедія. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Геопортал>
10. Сайт науково-дослідного Інституту геодезії і картографії. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://gki.com.ua/ua/nacionalna-infrastruktura-geoprostorovih-danih-ukraini>
11. Державний Реєстр географічних назв. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://kartographia.com.ua/standardization-of-geographical-names/state-register/>
12. Сайт Верховної ради України. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://rada.gov.ua>
13. Офіс ефективного регулювання (BRDO). [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://brdo.com.ua>
14. Геопортал "Адміністративно-територіального устрою України" [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://atu.minregion.gov.ua/ua/home>
15. Геопортал містобудівного кадастру є Львівський регіон. [Електронний ресурс] - Режим доступу: [<http://gis.loda.gov.ua/home>]
16. Сайт адресного реєстру [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.directum.ru/solutions/2692821?>

References

1. Mazur A. H. Prostorovi aspekty rozvytku rehional'nykh ekonomichnykh system / A. H. Mazur, S. A. Mazur // Zbirnyk naukovykh prats' Vinnyts'koho natsional'nogo ahramoho universytetu. Se-riia : ekonomichni nauky. – 2014. – № 1. – S. 26–32.
2. Faschevs'kyj M. I. Metodolohichni zasady terytorial'noi orhanizatsii hospodarstva / M. I. Faschevs'kyj // Terytorial'na orhanizatsiia suspi-l'stva: rozuminnia katehorii. Materialy teorety-ko-metodolohichnoho seminaru (Kyiv, 4-11 ber. 2010 r.). – K., 2010. – Vyr. 1. – S. 15–18.
3. Schehliuk S. D. Teoretychni pidkhody do ty-polohii prostorovykh form dilovoi aktyvnosti rehionu / S. D.

- Schehliuk // Rehional'na ekonomika. – 2016. – № 3. – S. 69-75.
4. Tkach C. M. Normatyvno-pravove rehuliu-vannia diial'nosti prostorovykh form orhanizatsii biznesu v Ukraini: kliuchovi problemy ta perspektyvy rozvytku / C. M. Tkach // Ekonomika ta pravo. – 2017. – № 1 (46). – S. 105-112.
  5. Kyseleva N. N. Terrytoryal'no-proydzvodstvennye kompleksy kak forma pro-stranstvennoj orhanyzatsyy proydzvodstva: evo-liutsyia y perspektyvy razvytyia [Elektronnyj resurs] / N. N. Kyseleva, A. A. Orlianskaia, K. V. Bavyna, N. V. Borovykova // Rehyonal'naia ekonomyka y upravlenye. – 2016. – № 4 (48). – Rezhym dostupu: <http://eee-region.ru/article/4813/>
  6. Yvanenko L. V. Terrytoryal'no orhany-zatsyonnye formy ekonomyky rehyonov / L. V. Yvanenko // Rehyonolohyia. – 2006. – № 3. – S. 87-96.
  7. Hranberh A. H. Osnovy rehyonal'noj ekonomyky: ucheb. / A. H. Hranberh. – [2-e yzd. dop., pererab.]. – M.: HU VShE, 2001. – 495 s.
  8. Lykhytchenko D. O. Formy i faktory pros-torovoi orhanizatsii rehional'noho hospodarstva [Elektronnyj resurs] / D. O. Lykhytchenko // Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2013. – № 16. – S. 79-83. – Rezhym dostupu : http://www.investplan.com.ua/pdf/16_2013/20.pdf
  9. Vikipediia. [Elektronnyj resurs] - Rezhym dostupu: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Heoportal>
  10. Sajt naukovo-doslidnoho Instytutu heodezii i kartohrafi. [Elektronnyj resurs] - Rezhym dostupu: <http://gki.com.ua/ua/nacionalna-infrastruktura-geoprostorovih-danih-ukraini>
  11. Derzhanyj Derzhavnyj reiestr heohrafichnykh nazv. [Elektronnyj resurs] - Rezhym dostupu: <http://kartographia.com.ua/standardization-of-geographical-names/state-register/>
  12. Sajt Verkhovnoi rady Ukrainy. [Elektronnyj resurs] - Rezhym dostupu: <http://rada.gov.ua>
  13. Ofis efektyvnoho rehuliu-vannia (BRDO). [Elektronnyj resurs] - Rezhym dostupu: <http://brdo.com.ua>
  14. Heoportal "Administratyvno-terytorial'noho ustroiu Ukrainy" [Elektronnyj resurs] - Rezhym dostupu: <http://atu.minregion.gov.ua/ua/home>
  15. Heoportal mistobudivnoho kadastru ie L'viv-s'kyj rehion. [Elektronnyj resurs] - Rezhym dostupu: <http://gis.loda.gov.ua/home>
  16. Sajt adresnoho reiestru [Elektronnyj re-surs] - Rezhym dostupu: <https://www.directum.ru/solutions/2692821?>

Тяжкороб І.В., Плетнев М.В., Литвинова І.М., Попова І.А. Інструментарій розвитку просторових форм організації економіки регіона

В статті досліджено інструментарій розвитку просторових форм організації економіки регіона, к которому относятся геопорталы, государственные реестры, градостроительные кадастры, адресные реестры, национальная инфраструктура геопространственных данных. Раскрыто назначения этих инструментов.

Ключевые слова: *інструментарій, геопорталы, государственные реестры, градостроительные кадастры, адресные реестры, национальная инфраструктура геопространственных данных.*

Tiazkhorob I.V., Pletnev M.V., Litvinova I. M., Popova I.A. The development tools of the spatial forms of the region economy organisation

The article explores the development tools for the spatial forms of organization in the region's economy, which includes geoportals, state registers, urban cadasters, address registers and the national geospatial data infrastructure. The purposes of these tools are revealed.

Keywords: *instrumentation, geoportals, state registers, urban cadasters, address registers, national geospatial data infrastructure.*

Тяжкороб І.В. - к.е.н., доцент, кафедри фінансів, банківської справи та страхування Львівського навчально-наукового інституту ДВНЗ «Університет банківської справи» (м. Львів);

Літвінова І.М. - к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва Інститут хімічних технологій Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля (м. Рубіжне);

Плетньов М.В. – к.т.н., доцент, доцент кафедри економіки підприємства Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля (м. Северодонецьк);

Попова І.А. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Національного фармацевтичного університету (м. Харків)

Рецензент: д.е.н., проф. **Заблодська І.В.**

Стаття подана 11.09.2018